

Bhakta Kavi Narsinh Mehta University

Junagadh

B.Ed.

Bachelor of Education

Semester - I

SYLLABUS

Effective From : June 2017

Framework for B.Ed. Two Years Course

Semester	Curriculum Details	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
2	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
3	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	175	50	225
	Total	25	25	295	330	625
4	4 – Internship	-	25	225	400	625
	Total	0	25	225	400	625
	Grand Total		100	1210	1290	2500

All semesters are of 625 Marks and 25 Credit each

બો વર્જના લી.ઓડ. એલિયાસેક્ચરનું માટ્ઝ્યુનું એને પ્રથમ બો સે મેસ્ટર્સનો એલિયાસેક્ચર

Semester - 1

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC1	Chilhood and growing up	4	4	30	70	100
CC2	Contemporary India in Education	4	4	30	70	100
EC	Pedagogy of School Subject - 1 (Part-1)	2	2	15	35	50
EC	Pedagogy of School Subject - 2 (Part-1)	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 1 (Part-1)	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 2 (Part-1)	2	2	15	35	50
		16	16	120	280	400

Assignment / Task / Practical Work - Semester : 1

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Micro Lesson - 8 (4 + 4), Bridge Leeson - 6 (3 + 3) Total - 14	2	2	60	0	60
2	Observation Micro Lesson - 8 (4 + 4), Bridge Leeson - 6 (3 + 3) Total - 14	2	2	40	0	40 (16 + 24)
3*	School Subject Analysis and framing Comprehension questions (SSC, MCQ Questions 100, 1 + 1)	2	2	50	0	50
4	Book Review	2	2	50	0	50
5	Physical Activities and YOGA	1	1	25	0	25
		9	9	225	0	225

* ખતેક મેથકાંથી MCQ પ્રકારના ૨૫ પ્રશ્નાં

* ખતેક કાન્ટેનટાંથી MCQ પ્રકારના ૭૫ પ્રશ્નાં

CC1 : CHILDHOOD AND GROWING UP

એકમ - ૧	શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન અને અધ્યેતાનું સ્વરૂપ	૨૫%
	૧.૧ શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન : અર્થ, સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર, શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની પદ્ધતિઓનો પરિચય (અવલોકન, મુલાકાત, વ્યક્તિત અર્થાસ અને સામાજિકતામિતિ)	
	૧.૨ વૃદ્ધિ અને વિકાસની સંકલ્પના, માનવીય વિકાસના તથકકાઓ (કુમારાવસ્થા, કિશોરાવસ્થા, અને તરુણાવસ્થા): તથકકાવાર લાક્ષણિકતાઓ અને વિકાસાત્મક કાર્યો (હેવિંગ હસ્ટની યાદી)	
	૧.૩ તરુણોના સર્વાળીશ વિકાસ માટેની જરૂરિયાતો અને શાળાકીય કાર્યક્રમો (શારીરિક, માનસિક, સાંબંધિક અને સામાજિક)	
	૧.૪ ભારતીય તરુણ : તરુણોના લક્ષણો અને સમસ્યાઓ (દાદાળીરી કરવી, છેડતી કરવી, વ્યસની હોવું, રખડપણી કરવી અને ચોરી કરવી)	
એકમ - ૨	અધ્યયન, પ્રેરણા અને સ્મૃતિ	૨૫%
	૨.૧ અધ્યયન : સ્વરૂપ અને સિદ્ધાંતો (પાવલોવ—શાસ્ત્રીય અભિસંધાનનો સિદ્ધાંત, સ્કીનર—કારક અભિસંધાન, થોર્નિઝાઈકનો પ્રથમન અને ભૂલ દ્વારા અધ્યયન સિદ્ધાંત અને કોહલરનો આંતરસૂર્જ દ્વારા અધ્યયનનો સિદ્ધાંત)	
	૨.૨ અધ્યયન—અધ્યાપન પ્રક્રિયાને અસર કરતાં પરિબળો	
	૨.૩ અધ્યયન સંક્ષમણ : અર્થ, મહત્વ અને પ્રકારો	
	૨.૪ પ્રેરણા : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, પ્રકારો અને સિદ્ધિ પ્રેરિત વ્યક્તિત્વના લક્ષણો	
	૨.૫ સ્મૃતિની સંકલ્પના, પ્રક્રિયા, સ્મૃતિ વધારવાના ઉપાયો અને વિસ્મૃતિના કારણો	
એકમ - ૩	મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ અને અપવાદરૂપ બાળકોનું શિક્ષણ	૨૫%
	૩.૧ બુદ્ધિ : સંકલ્પના, લક્ષણો અને બુદ્ધિ અંક (IQ)	
	૩.૨ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની સંકલ્પના અને સામાન્ય પરિચય (બુદ્ધિ કસોટી, અભિયોગતા કસોટી અને વલાણ માપદંડનો કસોટીનું નામ, કલમોની સંખ્યા, વિશ્વસનિયતા, યથાર્થતા, કસોટી પ્રકાર, એક ઉદાહરણ અને તેના રચયિતાના સંદર્ભમાં પરિચય)	
	૩.૩ માનસિક સ્વાસ્થ્ય : સંકલ્પના, લક્ષણો અને અસરકારક પરિબળો	
	૩.૪ બચાવ પ્રયુક્તિઓ (દિવાસ્વાખ, યોકિતકીકરણ, તાદાત્મ્ય, ક્ષતિપૂર્તિ અને ઉધ્વીકરણ)	
એકમ - ૪	વ્યક્તિત્વ અને વ્યક્તિત્વની વિશ્વાસીતા	૨૫%
	૪.૧ વ્યક્તિત્વ : અર્થ અને સ્વરૂપ અને પ્રકારો (અંતર્મુખી, બહિર્મુખી અને ઉભયમુખી)	
	૪.૨ વ્યક્તિત્વ માપનની પદ્ધતિઓનો માત્ર પરિચય (અવલોકન, આત્મનોવેદન, પ્રક્ષેપણ પ્રયુક્તિઓ)	
	૪.૩ અપવાદરૂપ બાળકો : સંકલ્પના, પ્રકારો, લક્ષણો, મર્યાદાઓ, અધ્યયન—અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ (મંદ, મેઘાવી, શારીરિક અક્ષમ)	
	૪.૪ વ્યક્તિત્વની વિશ્વાસીતાનો અર્થ, અસર કરતા પરિબળો અને શૈક્ષણિક ફલિતાથી	

CC2 : CONTEMPORARY EDUCATION IN INDIA

એકમ - ૧	ભારતમાં પ્રાચીન શિક્ષણ અને પ્રવર્તમાન માધ્યમિક શિક્ષણ—પ્રશિક્ષણ ૧.૧ વैદિક અને બૌદ્ધકાળ દરમિયાન ભારતમાં શિક્ષણ ૧.૧.૧ ઐતિહાસિક પાશ્ચાદ ભૂમિકા ૧.૧.૨ અર્થ અને મહત્વ ૧.૧.૩ વિશિષ્ટતાઓ ૧.૧.૪ અભ્યાસક્રમ અને પદ્ધતિઓ ૧.૧.૫ ગુરુ શિષ્ય સંબંધ અને શિક્ષણ સંસ્થાઓ ૧.૨ માધ્યમિક શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ ૧.૨.૧ પૂર્વ સેવાકાલીન શિક્ષક—પ્રશિક્ષણ અર્થ, અગત્ય, કાર્યક્રમો, સમસ્યાઓ, ઉકેલો ૧.૨.૨ સેવાકાલીન શિક્ષક—પ્રશિક્ષણ, અર્થ, અગત્ય, કાર્યક્રમો, સમસ્યાઓ, ઉકેલો	૨૫%
એકમ - ૨	ભારતમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણની તરેક અને આંકડાશસ્ત્રીય સમજ ૨.૧ આગાદી પછીના શિક્ષણ પંચોની યાદી અને શિક્ષણ નીતિની સ્થાપના, અધ્યક્ષ અને જરૂરિયાત ૨.૧.૧ યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ (૧૯૪૮-૪૯) ૨.૧.૨ માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ (૧૯૫૨-૫૩) ૨.૧.૩ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ પંચ (૧૯૫૪-૫૫) ૨.૧.૪ શિક્ષણની રાષ્ટ્રીય નીતિ (૧૯૮૫) ૨.૧.૫ સંશોધિત રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ (૧૯૯૨) ૨.૨ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો ૨.૨.૧ મધ્યક, મધ્યસ્થ, બહુલકાની સંકલ્પના અને ગણતરી (અવગ્નિકૃત પ્રાપ્તાંકોના આધારે) ૨.૨.૨ પ્રમાણ વિચલનની સંકલ્પના અને ગણતરી (અવગ્નિકૃત પ્રાપ્તાંકોના આધારે)	૨૫%
એકમ - ૩	શિક્ષણમાં નીતિ વિભયક કાયદા ૩.૧ રાઈટ ડુ એજ્યુકેશન એક્ટ – ૨૦૦૮ (અર્થ, જરૂરિયાત, કલમોનો માત્ર પરિચય) ૩.૨ રાઈટ ડુ ઈન્ફોર્મેશન એક્ટ (અર્થ, જરૂરિયાત, માહિતી પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયા) ૩.૩ રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષા અભિયાન (અર્થ, જરૂરિયાત) ૩.૪ ખુલ્લી વિદ્યાપીઠ (IGNOU - BAOU) (સંકલ્પના, પ્રાદેશિક કેન્દ્રની ભૂમિકા) ૩.૫ મધ્યાહન ભોજન યોજના (ऐતિહાસિક, પાશ્ચાદ ભૂમિકા, મહત્વ, અમલીકરણ)	૨૫%

એકમ - ૪	શિક્ષણમાં નવીનીકરણ સંદર્ભે SSA ની ભૂમિકા	૨૫%
૪.૧	શાળા પર્યાવરણ (ઈકો કલબ), પ્રજ્ઞા અભિગમ (અર્થ, જરૂરિયાત, મહત્વ, અમલીકરણ)	
૪.૨	વિકલાંગ બાળકો માટેનું સંકલિત શિક્ષણ (IEDC) (અર્થ, મહત્વ, અમલીકરણ)	
૪.૩	કસ્તુરબા ગાંધી બાલિક વિદ્યાલય (KGBV) (અર્થ, જરૂરિયાત, સંસ્થા પરિચય)	
૪.૪	બાલા (BALA - Building As Learning Aid) (અર્થ, મહત્વ, વિશેષ લાક્ષણિકતાઓ)	
૪.૫	શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના અને તેના કાર્યો (SMC)	

EC1 : ગુજરાતી પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	પાઠ આયોજન	૨૫%
૧.૧	માઈકોટીચિંગની સંકલ્પના, અગત્ય	
૧.૨	કૌશલ્ય પરિચય (વિષયાભિમુખ, ઉદાહરણ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સ્પષ્ટીકરણ, શ્યામલક કાર્ય, ઉતેજના, પરિવર્તન)	
૧.૩	સેતુપાઠના અર્થ, મહત્વ	
૧.૪	માઈકોટીચિંગ અને સેતુપાઠનો તફાવત	
૧.૫	માતૃભાષા શિક્ષણનો અર્થ	
૧.૬	માતૃભાષા શિક્ષણનું મહત્વ : પ્રત્યાયન, અભિવ્યક્તિ અને શિક્ષણનાં માધ્યમ તરીકે...	
એકમ - ૨	માતૃભાષા શિક્ષણનાં હેતુઓ	૨૫%
૨.૧	સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ : અર્થ અને તફાવત	
૨.૨	હેતુઓનું સ્તરીકરણ : જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, અર્થગ્રહણ, ઉપયોજન, અભિવ્યક્તિ, અને રસાસ્વાદ	
૨.૩	જુદી જુદી કથાનાં (ધોરણના) વિશિષ્ટ હેતુની રચના	
એકમ - ૩	માતૃભાષાનાં મૂળભૂત કૌશલ્યો	૨૫%
૩.૧	શ્વાસ, કથન, વાચન, લેખન : સંકલ્પના અને વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ	
૩.૨	માતૃભાષા શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ, આદર્શ વાચન, કાવ્ય પઠન, પ્રશ્નોત્તરી : સંકલ્પના અને મહત્વ	
એકમ - ૪	માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ	૨૫%
૪.૧	આગમન અને નિગમન	
૪.૨	પ્રકલ્પ	
૪.૩	વ્યાખ્યાન	
૪.૪	નિરિક્ષિત અભ્યાસ : સંકલ્પના, મહત્વ અને મર્યાદા	

EC2 : हिन्दी पद्धति (सेम. १)

इकाई - १	पाठ आयोजन	२०%
१.१	संकल्पना, महत्व, सिम्पुलेशन	
१.२	सुक्ष्म अध्यापन के कौशल्य (विषयाभिमुख, श्यामफलक, प्रश्न प्रवाहिता, सुदृढीकरण, उदाहरण)	
१.३	सेतुपाठ	
इकाई - २	हिन्दीभाषा शिक्षा के उद्देश्य	२०%
२.१	सामान्य उद्देश्य ज्ञानप्राप्ति, अर्थग्रहण, उपयोजन, सभिव्यक्ति	
२.२	विशिष्ट उद्देश्य	
२.३	गुजरात राज्य के कक्षा ६ से १० के पाठ्यक्रम मे समाविष्ट हिन्दी शिक्षा के निम्नलिखित विशाल उद्देश्य - संतुलित प्रतिमा का विकास - राष्ट्रीय एकता एवं चारित्र्य निर्माण - सांस्कृतिक विरासत का परिचय एवं संवर्धन - लोकतंत्र प्रशासन में हिन्दी का परिचय	
इकाई - ३	अध्यापन पद्धतिर्याएवं प्रयुक्तिर्याएवं	४०%
३.१	प्रत्यक्ष, परोक्ष, आगमन-निगमन, निरीक्षित स्वाध्याय, प्रकल्प	
३.२	प्रश्नोत्तर, गान, नाट्यीकरण एवं संदर्भकथन	
इकाई - ४	राष्ट्रभाषा की शिक्षा का महत्व	२०%
४.१	राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा का महत्व	
४.२	अहिन्दीभाषा के क्षेत्रों में हिन्दी शिक्षा का महत्व	

EC3 : સંસ્કૃત પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	સંસ્કૃત ભાષાનું સાંસ્કૃતિક અને સાહિત્યિક મૂલ્ય			૨૫%
	૧.૧ ભારતીય જીવન પદ્ધતિ પર સંસ્કૃત ભાષાનો પ્રભાવ			
	૧.૨ ભારતીય ભાષાઓના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન			
	૧.૨.૧ આદર્શ વાચનના લક્ષણો			
	૧.૨.૨ વાચન, લેખન અને ઉચ્ચારણ દોષો તેમજ નિવારવાના ઉપાયો			
	૧.૩ સંસ્કૃત સુભાષિતોનું મહત્વ			
એકમ - ૨	પાઠ આયોજન			૨૫%
	૨.૧ માઈકોટીચિંગ : સંકલ્પના, અગત્ય			
	૨.૨ માઈકોટીચિંગમાં ઉપયોગી કૌશલ્યોનો પરિચય (વિષયાભિમુખ, શ્યામલક કાર્ય, ઉદાહરણ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સુદ્રઢિકરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉતેજના પરિવર્તન)			
	૨.૨.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્યતા (આયોજનના સંદર્ભ)			
	૨.૨.૨ માઈકોટીચિંગ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત			
એકમ - ૩	સંસ્કૃત શિક્ષણના હેતુઓ			૨૫%
	૩.૧ પ્રાચીન હેતુઓ			
	૩.૨ અવાચીન હેતુઓ			
	૩.૨.૧ સામાન્ય હેતુઓ			
	૩.૨.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ			
	સામાન્ય હેતુઓ			
	૧. જ્ઞાન	૨. અર્થગ્રહણ / સમજ	૩. અભિવ્યક્તિ	
	૪. રસાસ્વાદ	૫. ઉપયોગ		
એકમ - ૪	સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિ અને શૈક્ષણિક સાધનો			૨૫%
	૪.૧ (૧) પ્રત્યક્ષ			(૨) અનુવાદ
	(૩) પ્રત્યક્ષ, અનુવાદ પદ્ધતિની તુલના—ચર્ચા			(૪) સ્વાધ્યાય
	(૫) આગમન—નિગમન			
	(૬) પ્રોજેક્ટ (જેમાં શિક્ષક વ્યવસ્થાપકની ભૂમિકામાં)			
	૪.૨ (૧) ચાર્ટ્સ	(૨) પ્રતિકૂતિ	(૩) ફ્લેનલ કટ્ટસ—બોર્ડ	
	૪.૩ નીચેના સાધનોનો માત્ર પરિચય			
	(૧) ટેપ રેકોર્ડ	(૨) રેડીયો	(૩) ટી.વી.	
	(૪) શિક્ષક હાથપોથી	(૫) કમ્પ્યુટર	(૬) OHP	
	(૬) શાંકોષ			

EC4 : ENGLISH METHOD (SEM - 1)

Unit - 1	Importance of English & Basic Language Skills	25%
1.1	Importance of English Teaching & State Policies	
1.2	Teaching Basic Language Skills : LSRW (Listening, Speaking, Reading and Writing)	
1.3	Skills of English Teacher	
Unit - 2	Objective and Lesson Planning	25%
2.1	Aims	
2.2	Objectives	
2.3	Microteaching	
2.3.1.	Concepts	
2.3.2	Skills : Introduction, Questioner, Illustration, B. B. Work	
2.4	Bridge Lesson Planning	
Unit - 3	Methods and Approaches in ELT	25%
	(Relavant features, Principles, advantages and disadvantages of the following)	
3.1	Grammar Translation Method	
3.2	Direct Method	
3.3	Structural Approach	
3.4	Functional Approach	
Unit - 4	Communicative Language Teaching and Instructional Material	25%
4.1	Concept and Principles of Communicative Language Teaching	
4.2	Differences between traditional approach and communicative approach	
4.3	Group Method Techniques in CLT (Simulation, Roleplay, language games, Gropu work, Pair work, activities)	
4.4	Use and importance of following Instructional Material	
	(1) Match Stick drawing	(2) Pictures
	(3) Charts	(4) Flash Cards

EC5 : ગણિત પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	ગણિત શિક્ષણના મૂલ્યો અને ગણિતશાસ્ત્રીઓ	૨૫%
	૧.૧ ગણિત શિક્ષણના મૂલ્યો	
	૧. સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો	૨. નિયામક મૂલ્ય
	૧.૨ ભારતીય ગણિતશાસ્ત્રીઓનું ગણિતમાં પ્રદાન	૩. ઉપયોગિતા મૂલ્ય
	૧. ભાસ્કરાચાર્ય - ૨	૨. આર્યબહં
	૧.૩ અન્ય ગણિતશાસ્ત્રીઓનું ગણિતમાં પ્રદાન	૩. રામાનુજન્
	૧. યુક્તિલડ	૨. પાયથાગોરસ
એકમ - ૨	માઈકોટીચિંગ અને હેતુઓ	૨૫%
	૨.૧ માઈકોટીચિંગ : સંકલ્પના અને અગત્ય	
	૨.૨ કૌશલ્યોનો પરિચય : વિષયાલિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, શ્યામફલક, ઉદાહરણ	
	૨.૩ હેતુઓની સંરચના	
	૨.૩.૧ સામાન્ય હેતુઓ : સંકલ્પના	
	૨.૩.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય	
એકમ - ૩	પાઠ આયોજનનો વિકાસ અને અભિગમ	૨૫%
	૩.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય	
	૩.૨ સેતુપાઠનું આયોજન	
	૩.૩ વિષયવસ્તુ પૂથકકરણ : તથ્યો, સંકલ્પનાઓ, સામાન્યીકરણો અને સિદ્ધાંતો	
	૩.૪ વિષયવસ્તુની યોગ્ય તાર્કિક કભમાં ગોઠવણી	
	૩.૫ અભિગમો : આગમન-નિગમન, પૂથકકરણ-સંયોગીકરણ, સમસ્યા ઉકેલ (ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી અને લાભાલાભ)	
એકમ - ૪	ગણિતશિક્ષણમાં સાધનો અને પ્રવૃત્તિઓ	૨૫%
	૪.૧ સાધનો (અગત્ય, ઉપયોગ અને ઉદાહરણ)	
	૪.૧.૧ દશ્ય સાધનો : ચાર્ટ, આકૃતિ, મોડલ	
	૪.૧.૨ પ્રક્ષેપિત સાધનો : OHP, ડેટા પ્રોજેક્શન (LCD)	
	૪.૨ પ્રવૃત્તિઓ : ગણિત ગમ્ભતની કોઈપણ ચાર પ્રવૃત્તિઓ	

EC6 : વિજ્ઞાન પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	વિજ્ઞાનનું અધ્યયન અને તેનો વ્યાપ ૧.૧ વિજ્ઞાનની વાખ્યા અને અર્થ ૧.૨ માનવજીવન સંદર્ભે વિજ્ઞાનની આવશ્યકતા ૧.૩ વિજ્ઞાન શિક્ષકના કૌશલ્યો ૧.૪ વૈજ્ઞાનિકોનું પ્રદાન : ડૉ. વિક્રમ સારાભાઈ, ડૉ. જગદીશચંદ્ર બોઝ, ડૉ. આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટ્રીચન, થોમસ આલ્વા એડીશન	૨૫%
એકમ - ૨	માઈકોટીચિંગ અને હેતુઓ ૨.૧ માઈકોટીચિંગ : સંકલ્પના અને અગત્ય ૨.૨ કૌશલ્યોનો પરિચય : વિષયાત્મિકુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, શ્યામફલક, ઉદાહરણ, સુદૃઢીકરણ અને સ્પષ્ટીકરણ ૨.૩ વિજ્ઞાન શિક્ષણના ઉદ્દેશો અને હેતુઓ : અર્થ અને તુલના ૨.૪ હેતુઓની સંરચના ૨.૪.૧ સામાન્ય હેતુઓ : સંકલ્પના ૨.૪.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય	૨૫%
એકમ - ૩	પાઠ આયોજનનો વિકાસ અને અભિગમ ૩.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય ૩.૨ સેતુપાઠનું આયોજન ૩.૩ અભિગમો : આગમન-નિગમન, સમસ્યા ઉકેલ (ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી અને લાભાલાભ) ૩.૪ મોડલ : સંકલ્પના ગ્રાપ્તિ પ્રતિમાન (સંકલ્પના, ઉદાહરણ)	૨૫%
એકમ - ૪	વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સાધનો ૪.૧ સાધનો (અગત્ય, ઉપયોગ અને ઉદાહરણ) ૪.૧.૧ દશ્ય સાધનો : ચાર્ટ, મોડલ ૪.૧.૨ પ્રક્રોપિત સાધનો : OHP, ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD) ૪.૧.૩ દશ્ય-શ્રાવ સાધનો : ટી.વી., કોમ્પ્યુટર	૨૫%

EC7 : ઇતિહાસ પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	માધ્યમિક કક્ષાએ ઇતિહાસ શિક્ષણ અને ધ્યોનો	૨૫%
	૧.૧ સંકલપના અને અગત્ય	
	૧.૨ નૂતન અભિગમ	
	૧.૩ સાંસ્કૃતિક વારસાની સમજ	
	૧.૪ ચારિન્ય ઘડતર	
	૧.૫ રાષ્ટ્રીય એકતા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ	
એકમ - ૨	પા� આયોજન	૨૫%
	૨.૧ માઈકોટીચિંગ : સંકલપના અને સમજ	
	૨.૨ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય	
	૨.૩ વિશિષ્ટ હેતુઓની રૂચના	
	૨.૪ સેતુપાઠ : સંકલપના, અગત્ય	
	૨.૫ સેતુપાઠનું આયોજન	
એકમ - ૩	ઇતિહાસ શિક્ષણની વિશિષ્ટ પદ્ધતિઓ	૨૫%
	૩.૧ કથન પદ્ધતિ – પ્રશ્નોત્તરી પદ્ધતિ	
	૩.૨ આધાર પદ્ધતિ	
	૩.૩ જીવન ચરિત્ર પદ્ધતિ	
	૩.૪ નિરીક્ષણ અભ્યાસ પદ્ધતિ	
એકમ - ૪	ઇતિહાસ, શિક્ષણના શૈક્ષણિક સાધન	૨૫%
	૪.૧ ઇતિહાસ શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સાધનનું મહત્વ	
	૪.૨ નકશા, ચાર્ટ્સ, ચિત્રો, સ્લાઇડ્ઝ, બુલેટીન બોર્ડ (પસંદગી – ઉપયોગિતા)	
	૪.૩ શૈક્ષણિક સાધન તરીકે પાઠ્ય પુસ્તકનો ઇતિહાસ શિક્ષણમાં ઉપયોગ	

EC8 : ભૂગોળ પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	ભૂગોળ શિક્ષણનું મહત્વ, ધ્યેયો અને હેતુઓ ૧.૧ સંકલપના – અગત્ય, ભૂગોળ શિક્ષણનો વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણ ૧.૨ ભૂગોળ શિક્ષણના ધ્યેયો – રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજનો વિકાસ – સાંસ્કૃતિક વારસાની સમજ – રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસની સમજ – માનવ સમાજની ઘીલવણીનું ધ્યેય ૧.૩ વર્ગશિક્ષણના હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય	૨૫%
એકમ - ૨	પાઠ આયોજન ૨.૧ માઈકોટીચિંગ ૨.૧.૧ સંકલપના ૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિષયાત્મિક, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય	૨૫%
એકમ - ૩	શૈક્ષણિક પ્રયુક્તિઓ, ભૂગોળ બંડ (અર્થ, સજાવટ, અગત્ય) ૩.૧ પ્રવાસનું ભૂગોળ શિક્ષણમાં મહત્વ – આયોજન ૩.૨ સંદર્ભો : વર્તમાનપત્રો, મેગેજીન, વર્તમાન બનાવોનો ઉપયોગ	૨૫%
એકમ - ૪	શૈક્ષણિક ઉપકરણ (પસંદગી, ઉપયોગિતા / મહત્વ) ૪.૧ નકશા, નકશાપોથી, ચાર્ટ, ચિત્રો, એટલાસ ૪.૨ નમૂનાઓ, પૃથ્વીનો ગોળો ૪.૩ બુલેટીન બોર્ડ, ફ્લેનલ કટસ ૪.૪ ફિલ્મ સ્ટ્રીપ, સ્લાઇડ, ઓવર હેડ પ્રોજેક્ટર, એપીડાયોસ્કોપ	૨૫%

EC9 : નામાના મૂળતત્વો પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	નામાના મૂળતત્વો, ધ્યેયો અને હેતુઓ ૧.૧ નામાના મૂળતત્વો : અર્થ, ઇતિહાસ, કાર્યક્ષેત્ર અને ઉચ્ચતર ભાધ્યમિક કક્ષાએ તેના અધ્યાપનનું મહત્વ ૧.૨ ધ્યેયો અને હેતુઓ : સંકલપના, સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ (અપેક્ષિત વર્તન—પરિવર્તનના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટીકરણો) જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય	૨૫%
એકમ - ૨	પા� આયોજન ૨.૧ માઈકોટીચિંગ ૨.૧.૧ સંકલપના ૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિભયાબિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય, સુદૃઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉતેજના પરિવર્તન	૨૫%
એકમ - ૩	નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને અભિગમ્બો ૩.૧ પદ્ધતિ : વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ, પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ, સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ (સંકલપના, સોપાનો, લાભાલાભ) ૩.૨ અભિગમ્બ : આગમન, નિગમન, પૃથક્કરણ—સંયોગીકરણ, સમસ્યા સમાધાન (દરેક કાર્ય, સ્વરૂપ, લાભાલાભ, વર્ગ વિનિયોગ)	૨૫%
એકમ - ૪	નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણના સાધનો—સંદર્ભો ૪.૧ સાધનો : ચાર્ટ્સ, ચિત્રો, ફિલ્મસ્ટ્રીપ, ટેપરેકોર્ડર, ટીવી ૪.૨ સંદર્ભો : સંદર્ભ પુસ્તકો, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો	૨૫%

EC10 : અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનનું ભહ્તવ, છ્યો અને હેતુઓ	૨૫%
	૧.૧ ભહ્તવ : વ્યક્તિ જીવનમાં, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થકારણમાં, આર્થિક સમસ્યાઓના સંદર્ભમાં	
	૧.૨ છ્યો	
	૧.૩ હેતુઓ : જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય	
એકમ - ૨	પા� આયોજન	૨૫%
	૨.૧ માઈકોટીચિંગ	
	૨.૧.૧ સંકલપના	
	૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય, સુદૃઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉતેજના પરિવર્તન	
	૨.૨ સેતુપાઠ : સંકલપના, અગત્ય	
	૨.૩ સેતુપાઠનું આયોજન	
એકમ - ૩	અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ	૨૫%
	૩.૧ ક્ષેત્રકાર્ય	૩.૨ આધાર પદ્ધતિ
	૩.૩ કથન પદ્ધતિ	૩.૪ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ
	૩.૫ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ	૩.૬ સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ
	૩.૭ નિરીક્ષિત અભ્યાસ પદ્ધતિ	૩.૮ ટીમ ટીચિંગ
એકમ - ૪	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક સાધનો – ભહ્તવ અને ઉપયોગ	૨૫%
	૪.૧ નકશા, ચાર્ટ્સ, ગ્રાફ	
	૪.૨ પાડ્યપુસ્તક, સામાચિકો, વર્તમાનપત્રો, દસ્તાવેજ પત્રકો	
	૪.૩ ટેલિવિઝન, રેડિયો, ફિલ્મસ્ટ્રીપ	

EC11 : વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન પદ્ધતિ (સેમ. ૧)

એકમ - ૧	વાણિજ્ય શિક્ષણ અને હેતુઓ	૨૫%
૧.૧	વાણિજ્યનો અર્થ, સંકલ્પના	
૧.૨	વાણિજ્યનો વાપ, કાર્યક્ષેત્ર	
૧.૩	ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ વાણિજ્ય વિભયની જરૂરિયાત	
૧.૪	ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ વાણિજ્ય શિક્ષણના ઉદ્દેશો	
૧.૫	વાણિજ્ય શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ અને વિશેષ હેતુઓ (અપેક્ષિત વર્તન – પરિવર્તનના સંદર્ભમાં)	
એકમ - ૨	પાઠ આયોજન	૨૫%
૨.૧	સંકલ્પના, અગત્ય, સીમ્યુલેશન	
૨.૨	કેટલાક ઉપયોગી માઈકોટીચીંગ કૌશલ્યોનો પરિચય (વિષયાભિભૂભ, શ્યામફલક કાર્ય, ઉદાહરણ, પ્રશ્ન પ્રવાહિતા, સુદૃઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉત્તેજના પરીવર્તન)	
૨.૩	સેતુપાઠ	
એકમ - ૩	વાણિજ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને અભિગમ્ભો	૨૫%
૩.૧	વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ	૩.૨ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ
૩.૩	સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ	૩.૪ સિખ્યોલ્લિયમ પદ્ધતિ
૩.૫	સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ	૩.૬ આગમન-નિગમન પદ્ધતિ
૩.૭	નિર્દર્શન પદ્ધતિ	૩.૮ પૂથકકરણ
એકમ - ૪	વાણિજ્ય અધ્યાપનની પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક સાધનો	૨૫%
૪.૧	સંકલ્પના	
૪.૨	પ્રશ્નોત્તર, વર્ણન, મુલાકાત, ચર્ચા, કથન, મોજણી (સંકલ્પના અને જરૂરિયાત)	
૪.૩	શૈક્ષણિક સાધનોનું મહત્વ	
૪.૪	ચાર્ટ, ફિલ્મ સ્ટ્રીપ, ટેપ રેકોર્ડર, વાણિજ્ય વિભયક દસ્તાવેજો, ટીવી, કમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ, ટેલિકોન્ફરન્સીંગ, ઇમેઇલ (મહત્વ)	

વિષયવસ્તુ અભ્યાસક્રમ

Pedagogy of School Subject (SSC)

SSC વિષય	સેમેસ્ટર - ૧	સેમેસ્ટર - ૨	સેમેસ્ટર - ૩
ગુજરાતી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૧ મુજબ
હિન્દી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૨ મુજબ
સંસ્કૃત	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૦) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૩ મુજબ
અંગ્રેજી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી દ અને ૧ અને ૨ કવિતા) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ
ગણિત	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ પ્રકરણ ૧ થી ૯
વિજ્ઞાન	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (ભાગ - ૧) પ્રકરણ ૧ થી ૯
ઈતિહાસ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ ૧, ૨) એટલે કે પ્રકરણ ૧ થી ૧૨
ભૂગોળ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ - ૩) એટલે કે પ્રકરણ ૧.૩ થી ૨૦
નામાના મૂળતત્ત્વો	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૧.)	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૨)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) ભાગ - ૧
અર્થશાસ્ત્ર	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્ર. પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૧
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૨

નોંધ :

૧. ધોરણ - ૭, ૮ નો અભ્યાસક્રમ એટલે પ્રાયેક્માં સમગ્ર વર્ષનો બંને સેમેસ્ટરનો અભ્યાસક્રમ સમજવો.
૨. ઈતિહાસ - ભૂગોળ માટે : નાગરિક શાસ્ત્રનો ભાગ ઈતિહાસ સાથે અને અર્થશાસ્ત્રનો ભાગ ભૂગોળ સાથે ગણવો.

પરિશીષ્ટ - ૧
ગુજરાતી વિષ્યવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર – કુલ ગુણ – ૩૮ = વિષ્યવસ્તુ – ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યક્તરૂ – ૧૦ ગુણ

નોંધ : પૂર્ક વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યક્તરૂ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર – I

- સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો
- જોડણી
- સંયોજકો
- શબ્દકોશ અનુસાર શબ્દનો ક્રમ
- વિરામચિહ્નો
- શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ
- સંજ્ઞા અને તેના પ્રકારો
- અર્થવિસ્તાર / વિચાર વિસ્તાર

❖ સેમેસ્ટર – II

- દ્વિવસ્કત અને રવાનુકારી શબ્દો
- સર્વનામ અને તેના પ્રકારો
- વિશેષણ અને તેના પ્રકારો
- સમાસ અને તેના પ્રકારો
- મુદ્રા પરથી વાર્તા લેખન અને શીર્ષક

❖ સેમેસ્ટર – III

- ઝડીપ્રયોગો અને કહેવતો
- વાક્ય અને તેના પ્રકારો
- પદ્દક્રમ અને પદ-સંવાદ
- અલંકાર અને તેના પ્રકારો
- નિબંધલેખન

परिशिष्ट - २
हिन्दी विषयवस्तु

पाठ्यपुस्तक गुण : २५

व्याकरण और लेखन : १०

सत्र - १ कक्षा - ७ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - २ कक्षा - ८ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - ३ कक्षा - ९ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

स्व-अध्ययन विभाग से प्रश्नों का समावेश न करे।

❖ सेमस्टर - १

- हिंजे शुद्ध कीजिये
- शब्दकोश अनुसार शब्दक्रम
- मुहावरे और कहावते
- लिंग और वचन
- संज्ञा (अर्थ एवं भेद)
- समानार्थ - विरुद्धार्थ शब्द
- प्रारूप के आधार - कहानी लेखन

❖ सेमस्टर - २

- शब्दसमूह के लिए एक शब्द
- विशेषण
- सर्वनाम
- उपसर्ग
- प्रत्यय
- पत्र लेखन

❖ सेमस्टर - ३

- विरामचिह्न
- क्रिया के काल
- कारक
- कर्तुवाचक संज्ञा / भाववाचक संज्ञा
- समास
- निवंधलेखन / अहवाल (रिपोर्ट)

પરિશીલન - ૩

સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર - કુલ ગુણ - ૩૫ = વિષયવસ્તુ - ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યાકરણ - ૧૦ ગુણ

નોંધ : પુરુષ વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર - I

- વર્તમાન પરસ્મેપદના રૂપો
- પ્રશ્ન વાક્યો
- અક્વચન / ભાડુવચન
- સંધી - જોડો અને છોડો
- સમય
- સંખ્યા - ૧ થી ૫૦

❖ સેમેસ્ટર - II

- ભૂતકાળ / ભવિષ્યકાળ
- ધાતુના રૂપાભ્યાનો બનાવો
- ક્રિયાપદ આધારિત શબ્દો
- પ્રશ્નવાક્ય બનાવો
- સમાનાર્થી / વિરુદ્ધાર્થી
- શબ્દો પરથી વાક્ય બનાવો
- સંધી
- અવ્યા
- સબંધક ભૂતકુદ્દંત - હેત્વર્થ, વિદ્વર્થ
- સમય
- સંખ્યા ૧ થી ૧૦૦
- વર્ણપટ
- વિભક્તિ પરિયય
- સર્વનામ
- નામપદ / ક્રિયાપદ
- પુરુષ - વચન
- ગાણ પરિયય - પ્રથમ ગ્રાણ સમૂહ ૧, ૪, ૬ અને ૧૦
- સામાસિક શબ્દો

➢ સેમેસ્ટર - III અભ્યાસ - ૪ થી ૭ પાઠ - ૧ થી ૧૦

ଓଡ଼ିଆ - ୪
ENGLISH CONTENT

❖ **SEMESTER - 1**

- STANDARD 7 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - PAPER OF SPEECH
 - TENSES
 - PUNCTUATION
 - WORD FORMATION
 - ARTICLES
 - QUESTION TAG
 - TYPES OF PRONOUNS
- COMPOSITION POINTS
 - DILOGUE WRITING
 - LETTER WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 2**

- STANDARD 8 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - CONJUNCTIONS
 - PREPOSITION
 - ACTIVE-PASSIVE VOICE
 - CAUSAL VERBS
 - MODAL AUXILIARIES
 - DEGREES OF COMPARISON
- COMPOSITION POINTS
 - ESSAY WRITING
 - STORY WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 3**

- STANDARD 9 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - DIRECT – INDIRECT SPEECH
 - CLAUSES AND PHRASES
 - TRANSFORMATION OF SENTENCES
 - SYNTHESIS
- COMPOSITION POINTS
 - APPLICATION WRITING
 - REPORT WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

Bhakta Kavi Narsinh Mehta University

Junagadh

B.Ed.

Bachelor of Education

Semester - II

SYLLABUS

Effective From : June 2017

Framework for B.Ed. Two Years Course

Semester	Curriculum Details	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
2	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
3	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	175	50	225
	Total	25	25	295	330	625
4	4 – Internship	-	25	225	400	625
	Total	0	25	225	400	625
	Grand Total		100	1210	1290	2500

All semesters are of 625 Marks and 25 Credit each

Semester - 2

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC3	Philosophical and Sociological Foundation of Education	4	4	30	70	100
CC4	School Policies and Administration	4	4	30	70	100
EC	Pedagogy of School Subject - 1 (Part-2)	2	2	15	35	50
EC	Pedagogy of School Subject - 2 (Part-2)	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 1 (Part-2)	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 2 (Part-2)	2	2	15	35	50
		16	16	120	280	400

Assignment / Task / Practical Work - Semester : 2

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lesson - 5	2	2	50	0	50
2	Observation of Lesson - 10 (Stray - 5 + Unit - 5)	2	2	50	0	50
3	Unit Lesson - 1 (4 + 1)	2	2	50	0	50
4*	School Subject Analysis and framing Comprehension questions (SSC, MCQ Questions 100, 1 + 1)	2	2	50	0	50
5	Construction of TLM (Main Method / Admission Method)	1	1	25	0	25
		9	9	225	0	225

* કૃત્યક મેથડમાંથી MCQ પ્રકારના 2૫ પુછ્ણાં

* કૃત્યક કટ્ટાટમાંથી MCQ પ્રકારના ૭૫ પુછ્ણાં

CC3 : PHILOSOPHICAL AND SOCIOLOGICAL FOUNDATION OF EDUCATION

એકમ - ૧	<p>કેળવણી અને કેળવણીકારો</p> <p>૧.૧ કેળવણી : અર્થ (શાસ્ત્રીક, સંકુચિત, વ્યાપક અર્થ)</p> <p>કેળવણીની વ્યાખ્યાઓ, ઔપચારિક અને અનૌપચારિક સ્વરૂપ</p> <p>૧.૨ કેળવણી પર અસરકરતા પરિબળો (તાત્ત્વિક, સામાજિક, આર્થિક, સાંસ્કૃતિક, રાજકીય)</p> <p>૧.૩ સ્ની કેળવણીનું મહત્વ</p> <p>૧.૪ સ્ની કેળવણીને વ્યાપક બનાવવાના સંદર્ભમાં સરકારનાં પ્રયત્નો અને યોજનાઓની યાદી</p> <p>૧.૫ ગાંધીજી, ટાગ્ઝોર, ડૉ. રાધાકૃષ્ણન્ન અને વિવેકાનંદના તત્ત્વચિંતનનો નીચેના મુદ્દાઓનાં સંદર્ભમાં અભ્યાસ</p> <p>(જીવન-કવન, કેળવણીની સંકલ્પના, શિક્ષણના છોયો, અભ્યાસક્રમ, અધ્યયન અધ્યાપન પદ્ધતિ, ગુરુ-શિષ્ય સંબંધ અને શિસ્ત)</p>	૨૫%
એકમ - ૨	<p>તાત્ત્વિક વિચારસરણીઓ</p> <p>૨.૧ તત્ત્વજ્ઞાન અને શૈક્ષણિક તત્ત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના</p> <p>૨.૨ તત્ત્વજ્ઞાન અને કેળવણી વચ્ચેનો સંબંધ</p> <p>૨.૩ તાત્ત્વિક વિચારસરણીઓ : આદર્શવાદ, વ્યવહારવાદ, પ્રકૃતિવાદ અને વાસ્તવવાદનો નીચેના મુદ્દાઓનાં સંદર્ભમાં અભ્યાસ</p> <p>(પરિચય, પુરસ્કર્તાઓ, શિક્ષણનો અર્થ, શિક્ષણના છોયો, અભ્યાસક્રમ, અધ્યયન-અધ્યાપન પદ્ધતિ, ગુરુ-શિષ્ય સંબંધો અને શિસ્ત)</p>	૨૫%
એકમ - ૩	<p>માનવ અધિકાર અને શાંતિ માટેની કેળવણી</p> <p>૩.૧ માનવ અધિકારનો પાશ્ચાદ ભૂમિકા, અર્થ, સ્વરૂપ, મહત્વ અને ઉદ્દેશો</p> <p>૩.૨ શાંતિ માટેની કેળવણી અને નિઃશરીકરણ : અર્થ, પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાં તેની જરૂરિયાત</p> <p>૩.૩ રાષ્ટ્રીય ઐક્ય : અર્થ, જોડનારા અને વિઘટન કરનારા પરિબળો અને રાષ્ટ્રીય ઐક્ય વિકસાવવામાં શાળાની ભૂમિકા</p> <p>૩.૪ આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ, અર્થ અને જરૂરીયાત</p> <p>૩.૫ આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ અને સહકાર વિકસાવવાના શાલેય કાર્યક્રમો</p> <p>૩.૬ મૂલ્ય શિક્ષણ : અર્થ, પ્રકાર, અભિગમ અને પ્રવર્તમાન સમયમાં તેની જરૂરીયાત</p>	૨૫%

એકમ - ૪	ભારતીય સંસ્કૃતિ, સત્યતા, લોકશાહી અને શિક્ષણ	૨૫%
૪.૧	ભારતીય રાજ્ય બંધારણઃ આમુખ, શિક્ષણ સંબંધી કલમો	
૪.૨	લોકશાહીનો અર્થ અને તેના આધાર સ્તંભો	
૪.૩	લોકશાહીના સંદર્ભમાં વિકિતગત અને સામાજિક ઘેયો	
૪.૪	બિન સાંપ્રદાયિકતાઓ અર્થ અને જરૂરિયાત	
૪.૫	ભારતીય સંસ્કૃતિ અને સત્યતા : અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ, તુલના	
૪.૬	ભારતીય સંસ્કૃતિક વારસો : (સાહિત્ય, શિલ્પ, સ્થાપત્ય, લાલિતકલા અને સામાજિક રીત – રિવાજોના સંદર્ભમાં	
૪.૭	ભારતીય સંસ્કૃતિના સંદર્ભમાં શાળાકીય પ્રવૃત્તિ	

CC4 : SCHOOL POLICIES AND ADMINISTRATION

એકમ - ૧	શાળા વ્યવસ્થાપન અને શિક્ષણ વહીવટ ૧.૧ શાળા વ્યવસ્થાપનની સંકલપના ૧.૨ શાળા વ્યવસ્થાપનનું સ્વરૂપ, હેતુઓ અને કાર્યક્ષેત્ર ૧.૩ શાળા દફ્તર (GR, LC, રજા અરજી, ડાજરી પત્રક, ટેડ સ્ટોક, સર્વીસ બુક પરિચય) તથા વિવિધ પ્રકારની રજાઓ ૧.૪ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ વિદ્યાર્થી મૂલ્યાંકનના પ્રવર્તનમાન માળખાનો પરિચય ૧.૫ DPEO, TPEO, કેન્દ્ર, BRC, CRC ની ફરજો	૨૫%
એકમ - ૨	વિદ્યાર્થી – શિક્ષક અને આચાર્ય ૨.૧ વિદ્યાર્થી કલ્યાણ યોજનાઓ ૨.૨ શિક્ષક ૨.૨.૧ પ્રવર્તનમાન શિક્ષક ભરતી પ્રક્રિયા (TET-II, TAT for Secondary and Higher Secondary ના સંદર્ભમાં) ૨.૨.૨ શિક્ષકોની ફરજો (અધિનિયમને આધારે) ૨.૨.૩ શિક્ષકના કાર્ય સંતોષ પર અસરકતા પરિબળો	૨૫%
૨.૩	આચાર્ય ૨.૩.૧ પ્રવર્તનમાન આચાર્ય ભરતી માટેની પ્રક્રિયા (HTAT (પ્રાથમિક આચાર્ય), TAT (માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક આચાર્યના સંદર્ભમાં)) ૨.૩.૨ આચાર્યની ભૂમિકા અને કાર્યો (આયોજન, વ્યવસ્થાપન, દોરવણી અને અંકુશના સંદર્ભમાં)	
૨.૪	શિસ્ત અને તેના પ્રકારો (મુક્ત, દમન યુક્ત અને પ્રભાવશાળી)	
એકમ - ૩	વિવિધ બોર્ડ, શાળા અને સંસ્થા પરિચય ૩.૧ સ્ટેટ બોર્ડ (સંકલપના, કાર્યો) ૩.૨ CBSE બોર્ડ (સંકલપના, કાર્યો) ૩.૩ ICSE બોર્ડ (સંકલપના, કાર્યો) ૩.૪ વિવિધ પ્રકારની શાળા અને તેમનો સામાન્ય પરિચય (જલ્દી પંચાયત સંચાલિત પ્રાથમિક શાળાઓ, અનુદાનિત અને પૂર્ણ સરકારી, માધ્યમિક ઉચ્ચ માધ્યમિક શાળાઓ, જવાહર નવોદય વિદ્યાલયો, કેન્દ્રીય વિદ્યાલયો, મોડેલ સ્કૂલ્સ, બહેરા મૂંગા—અંધ અને માનસિક અસ્વસ્થ બાળકોની વિશિષ્ટ શાળા)	૨૫%
૩.૫	પરિચય – GCERT, CASE, IASE, DIET, NCTE, STTI, UGC, KCG	

એકમ - ૪	શિક્ષણ સંબંધી સરકારના વિવિધ ધારા અને શિક્ષણ માળખું	૨૫%
૪.૧	પ્રાથમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારના પ્રવર્તમાન ધારાની સમજૂતી અને સમાવિષ્ટ બાબતોનો સામાન્ય અભ્યાસ	
૪.૨	માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારના પ્રવર્તમાન ધારાની સમજૂતી અને તેમાં સમાવિષ્ટ બાબતોનો સામાન્ય અભ્યાસ	
૪.૩	રાજ્ય કક્ષાનું માધ્યમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું તથા ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરના કાર્યો અને ફરજો	
૪.૪	જિલ્લા કક્ષાનું માધ્યમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું તથા જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીનાં કાર્યો અને ફરજો	

EC1 : ગુજરાતી પદ્ધતિ (સેમ.૨)

એકમ - ૧	માતૃભાષા શિક્ષણનું આયોજન	૨૫%
	૧.૧ પા� આયોજન : સંકલના, મહત્વ અને સોપાનો	
	૧.૨ તાસ આયોજન : એકમ આયોજન સાથે : વૈખાંય	
	૧.૩ એકમ આયોજન : સંકલના, સોપાનો	
	૧.૪ છૂટા પાઠોનું આયોજન : ગાંધી, પદ્ધતિ, વ્યાકરણ, લેખન	
	૧.૫ એકમ આયોજન : ગાંધી, પદ્ધતિ, વ્યાકરણ, લેખન	
એકમ - ૨	માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવતા ઉપકરણો	૨૫%
	૨.૧ દ્રષ્ટિગામ્ય, શુદ્ધિગામ્ય અને દ્રષ્ટિગામ્ય-શુદ્ધિગામ્ય	
	૨.૨ શબ્દકોશ, વિશ્વકોશ, ભીતપત્ર, ચાર્ટ, ટેપરેકોર્ડર, ભાષ પ્રયોગશાળા, કમ્પ્યુટર, ફોલોઓફ : સ્વરૂપ અને ઉપયોગિતા	
એકમ - ૩	માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ (સંકલના અને ઉપયોગિતા)	૨૫%
	૩.૧ નાટ્યકારણ	
	૩.૨ કવિસભા	
	૩.૩ અંકગ્રાહકાશન	
	૩.૪ વાર્તાલાપ જોડણી સુધાર પ્રવૃત્તિ	
	૩.૫ શબ્દ રમત	
એકમ - ૪	માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન	૨૫%
	૪.૧ આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો	
	૪.૨ નિબંધ પ્રકાર, લઘુજ્વાબી અને અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો : રચના, મહત્વ અને મર્યાદાઓ	
	૪.૩ પ્રશ્નપત્રની રચનામાં ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીની આવશ્યકતા અને સંરચના	

EC2 : हिन्दी पद्धति (सेम. २)

इकाई - १	शैक्षिक उपकरण - उपयोग एवं महत्व	२०%
१.१	पाठ्यपुस्तक	
१.२	श्यामफलक	
१.३	शब्दकोश	
१.४	चार्ट-चित्र	
१.५	फिल्म	
इकाई - २	आयोजन	४०%
२.१	गद्य, पद्ध, रचना एवं व्याकरण के संदर्भ में तास एवम् इकाई योजना	
२.२	श्रवण, कथन, पठन एवं लेखन कौशल्यों के विकास का महत्व एवं प्रवृत्तियाँ	
२.३	निदानात्मक एवं उपचारात्मक शिक्षा	
इकाई - ३	परिक्षण एवं मूल्यांकन	२०%
३.१	मूल्यांकन का महत्व एवं प्रसार	
३.२	त्रिपरीमाण दर्शक सारणी एवं प्रश्नपत्र संरचना	
इकाई - ४	भाषा शिक्षक	२०%
४.१	भाषा शिक्षक की महत्ता	
४.२	भाषाकीय योग्यता	
४.३	व्यवसायिक योग्यता	

EC3 : संस्कृत पद्धति (सेम. २)

EC4 : ENGLISH METHOD (SEM - 2)

Unit - 1	Lesson Planning & Procedure	25%
	1.1 Importance of Lesson Planning	
	1.2 Stray Lesson and Unit Lesson Planning in ELT	
Unit - 2	Resources and Problems in ELT	25%
	2.1 Text Book : Importance and Various aspects of Reviewing a textbook	
	2.2 ELT Resources - Dictionary, Thesaurus, Electronic Media	
	2.3 Causes and remedies of the following ELT Problems. (1) Pronunciation (2) Syntax (3) Spelling (4) Handwriting	
Unit - 3	Teaching of Composition and Action Research	25%
	3.1 Teaching of Composition - Types of Composition (Oral-written, controlled - guided) - Forms of Composition (Story, Paragraph, Letter, Essay, Report Writing)	
	3.2 Action Research : Concept and Steps	
Unit - 4	Evaluation	25%
	4.1 Evaluation : Concept and types (Oral-written) - Types of questions and their construction (Essay Type, Short Answer Type, Objective Type)	
	4.2 (i) Essentials of a good question paper (ii) Preparing a Blueprint of a question paper	

EC5 : ગણિત પદ્ધતિ (સેમ. ૨)

એકમ - ૧	<p>પાઠ આયોજનનો વિકાસ</p> <p>૧.૧ શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓનું પુથકકરણ : શિક્ષક-વિદ્યાર્થીઓ પ્રવૃત્તિઓ, શૈક્ષણિક પદ્ધતિ – પ્રયુક્તિઓ – અભિગમ, સાધન-સંદર્ભ, મૂલ્યાંકન યોજના</p> <p>૧.૨ છૂટા પાઠનું આયોજન</p> <p>૧.૩ એકમ પાઠનું આયોજન</p> <p>૧.૪ બલ્યુપ્રિન્ટના આધારે એકમ કસોટીની સંરચના</p>	૨૫%
એકમ - ૨	<p>ગણિત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ</p> <p>૨.૧ પદ્ધતિઓ : વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ : સંકલપના, વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયોગ, લાભ અને મર્યાદા</p> <p>૨.૨ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ : સંકલપના, આયોજન માટેના સોપાનો, લાભ અને મર્યાદા</p> <p>૨.૩ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ : સંકલપના, સ્વાધ્યાય પત્રની સંરચના સારા સ્વાધ્યાય પત્રના લક્ષણો, વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયોગ</p>	૨૫%
એકમ - ૩	<p>ગણિત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન</p> <p>૩.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલપના</p> <p>૩.૨ મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાના સાધનો</p> <p>૩.૩ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો</p> <p>૩.૪ વિવિધ પ્રકારના મૂલ્યાંકન પ્રશ્નો</p> <p>(અ) નિબંધ પ્રકારના (સંકલપના)</p> <p>(બ) ટૂંકોતારી પ્રકારના (સંકલપના)</p> <p>(ક) વસ્તુલક્ષી : (સંકલપના તથા સંરચના) ખાલી જગ્યા, જોડકા, બહુ વિકલ્પ, સંબંધ ઘટાયક</p> <p>૩.૫ નિદાનાત્મક મૂલ્યાંકન અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ : અર્થ અને મહત્વ</p>	૨૫%
એકમ - ૪	<p>ગણિત શિક્ષણમાં સમૂદ્ધિકરણ</p> <p>૪.૧ દ્વીકરણ અને વિહંગાવલોકન : સંકલપના અને વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયોગ</p> <p>૪.૨ ગણિત મંડળ : અગત્ય અને પ્રવૃત્તિઓ</p> <p>૪.૩ કિયાત્મક સંશોધન : સંકલપના, સોપાનો અને મહત્વ</p>	૨૫%

EC6 : વિજ્ઞાન પદ્ધતિ (સેમ.૨)

એકમ - ૧	પાठ આયોજનનો વિકાસ ૧.૧ તાસ આયોજન (સંકલપના, સોપાનો) ૧.૨ તાસ આયોજનનું માળખું ૧.૩ એકમ આયોજન ૧.૪ બલ્યુપ્રિન્ટના આધારે એકમ કસોટીની સંરચના	૨૫%
એકમ - ૨	વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ ૨.૧ પદ્ધતિઓ : (સંકલપના, અસરકારક બનાવવાના ઉપાયો અને લાભાલાભ)	૨૫%
	૨.૧.૧ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ ૨.૧.૨ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ ૨.૧.૩ નિર્દર્શન પદ્ધતિ ૨.૧.૪ પ્રયોગ પદ્ધતિ ૨.૧.૫ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ	
એકમ - ૩	મૂલ્યાંકન અને ડિયાત્મક સંશોધન ૩.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર : સંકલપના, સંરચના અને ઉદાહરણ	૨૫%
	૩.૧.૧ નિબંધલક્ષી ૩.૧.૨ લઘુજવાબી ૩.૧.૩ વસ્તુલક્ષી (ખાલીજગ્યા, જોડકાઓ, બહુવિકલ્પ, સંબંધ ઘટાયક, વર્ગીકરણ)	
	૩.૨ બલ્યુપ્રિન્ટની સંરચના ૩.૩ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો ૩.૪ ડિયાત્મક સંશોધન : સંકલપના, સોપાનો, મહત્વ	
એકમ - ૪	વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સહાયક પ્રવૃત્તિઓ અને સંદર્ભો ૪.૧ વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા : મહત્વ, આયોજન, જાળવણી ૪.૨ પ્રવૃત્તિઓ : વિજ્ઞાન મંડળ, વિજ્ઞાન મેળા, ક્ષેત્ર પર્યાટન, આકાશ દર્શન. ૪.૩ સંદર્ભો : પ્રયોગ નોંધપોથી, વિજ્ઞાન સામાચિકો	૨૫%

EC7 : ઇતિહાસ પદ્ધતિ (સેમ. ૨)

એકમ - ૧	પાઠ આયોજનનો વિકાસ	૨૫%
	૧.૧ તાસ પાઠ આયોજન	
	૧.૨ એકમ આયોજન	
	૧.૩ તાસ પાઠ આયોજન અને એકમ પાઠ આયોજનની તુલના	
એકમ - ૨	ઇતિહાસ શિક્ષણની પ્રયુક્તિ	૨૫%
	૨.૧ સંગ્રહસ્થાન, નાટ્યકારણ, પ્રવાસ, સમયરેખા (અર્થ – ઉપયોગિતા)	
	૨.૨ ઇતિહાસ ખંડ : અગત્ય, સજાવટ	
	૨.૩ ઇતિહાસ શિક્ષણમાં સમૂહ માધ્યમોની : પસંદગી, અગત્ય : ફિલ્મ, રેડિયો, ટી.વી., વી.સી.ડી., ટેપરેકોર્ડર	
એકમ - ૩	ઇતિહાસનો અન્ય વિભાગો સાથે અનુબંધ	૨૫%
	૩.૧ ઇતિહાસ – ભૂગોળ	
	૩.૨ ઇતિહાસ – વિજ્ઞાન	
	૩.૩ ઇતિહાસ અને નાગરિકશાસ્ત્ર	
	૩.૪ ઇતિહાસ અને સ્થાનિક ઇતિહાસ	
	૩.૫ ઇતિહાસ અને કલા	
એકમ - ૪	ઇતિહાસ શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન અને ઇતિહાસ શિક્ષકની સજ્જતા	૨૫%
	૪.૧ સંકલ્પના (એકમ પાઠ મૂલ્યાંકન)	
	૪.૨ બલ્યુપ્રિન્ટ	
	૪.૩ સારા પ્રશ્નપત્રની સંરચના આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો	
	૪.૪ ગુજરાતી કૌશલ્ય – વિષયવસ્તુની સજ્જતાના સંદર્ભમાં ઇતિહાસ શિક્ષકની સજ્જતા	

EC8 : ભૂગોળ પદ્ધતિ (સેમ.૨)

એકમ - ૧	પાઠ આયોજનનો વિકાસ	૨૫%
	૧.૧ તાસ પાઠ આયોજન	
	૧.૨ એકમ પાઠ આયોજન	
	૧.૩ તાસ અને એકમ પાઠ આયોજનની તુલના	
એકમ - ૨	ભૂગોળ શિક્ષણની પદ્ધતિઓ	૨૫%
	૨.૧ પ્રાદેશિક પદ્ધતિ	
	૨.૨ નમૂના અભ્યાસ પદ્ધતિ	
	૨.૩ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ	
	૨.૪ આગમન-નિગમન પદ્ધતિ	
એકમ - ૩	ભૂગોળનો અન્ય વિભયો સાથેનો અનુબંધ અને શિક્ષક સજ્જતા	૨૫%
	૩.૧ અર્થ : ઇતિહાસ, વિજ્ઞાન, ગણિત, અર્થશાસ્ત્ર	
	૩.૨ ભૂગોળ શિક્ષકની સજ્જતા : ગુણ, વિષયવસ્તુ, વિશિષ્ટ કૌશલ્યો	
	૩.૩ ડિયાત્મક સંશોધન : સંકલ્પના, સોપાનો	
એકમ - ૪	મૂલ્યાંકન	૨૫%
	૪.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર : (સંકલ્પના, સંરચના અને ઉદાહરણ)	
	૪.૧.૧ નિબંધલક્ષી	
	૪.૧.૨ લઘુજીવાદી	
	૪.૧.૩ વસ્તુલક્ષી (ખાલીજગા, જોડકા, બહુવિકલ્પ, સંબંધ ઘટાયક)	
	૪.૨ બિલ્યુ પ્રિન્ટની સંરચના	
	૪.૩ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો	

EC9 : નામાના મૂળતત્વો પદ્ધતિ (સેમ.૨)

એકમ - ૧	નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણકાર્યનું આયોજન	૨૫%
	૧.૧ શૈક્ષણિક કાર્યના આયોજનની સંકલપના, મહત્વ, પ્રકારો	
	૧.૨ છૂટા પાઠ : સંકલપના અને આયોજન	
	૧.૩ એકમ આયોજન : સંકલપના અને આયોજન	
	૧.૪ છૂટાપાઠ અને એકમપાઠ વચ્ચેનો તફાવત	
એકમ - ૨	નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણમાં સુધારણા પ્રવૃત્તિઓ	૨૫%
	૨.૧ દઢિકરણ	
	૨.૨ પુનરાવલોકન	
	૨.૩ નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય	
	૨.૪ સંકલપના પ્રાપ્તિ પ્રતિમાન (સંકલપના, વિનિયોગ અને મહત્વ)	
એકમ - ૩	નામાના મૂળતત્વોનો શિક્ષક અને ડિયાત્મક સંશોધન	૨૫%
	૩.૧ જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત, ગુણો—કૌશલ્યો	
	૩.૨ ડિયાત્મક સંશોધન	
	૩.૨.૧ સંકલપના	
	૩.૨.૨ મહત્વ	
	૩.૨.૩ સોપાનો	
એકમ - ૪	નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન	૨૫%
	૪.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલપના, હતુઓ, સોપાનો	
	૪.૨ પ્રશ્નોના પ્રકાર : (સંકલપના, સારા નિબંધ પ્રશ્નોના લક્ષણો)	
	૪.૩ ટૂંકોત્તરી પ્રશ્નો : (સંકલપના, મહત્વ)	
	અનાત્મલક્ષી : ખાલીજગ્યા, જોડકાં કસોટી, બહુવિકલ્પ કસોટી (રચના, મહત્વ)	
	૪.૪ બલ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત પ્રશ્નપત્ર સંરચના	

EC10 : અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ (સેમ. ૨)

એકમ - ૧	અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનના પાઈ આયોજન ૧.૧ છૂટા તાસનું આયોજન ૧.૨ એકમ પાઠનું આયોજન (વિશિષ્ટ હેતુઓ, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ, શૈક્ષણિક સાધનો, સંદર્ભ અને મૂલ્યાંકન) ૧.૩ ભાસિક આયોજન અને વાર્ષિક આયોજનની સંકલ્પના અને મહત્વ	૨૫%
એકમ - ૨	અર્થશાસ્ત્રનો અન્ય વિભય સાથે અનુબંધ અને ડિયાત્મક સંશોધન ૨.૧ અનુબંધ : ભૂગોળ, ગણિત, સમાજશાસ્ત્ર, રાજ્યનીતિશાસ્ત્ર ૨.૨ ડિયાત્મક સંશોધન ૨.૨.૧ સંકલ્પના ૨.૨.૨ મહત્વ ૨.૨.૩ સોપાનો	૨૫%
એકમ - ૩	અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ અને નિદાન-ઉપચાર કાર્ય ૨.૧ અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ : વિભયવસ્તુનું શાન, ક્ષેત્ર કાર્ય અને કૌશલ્યના સંદર્ભમાં ૨.૨ નિદાનાત્મક કાર્ય ૨.૩ ઉપચારાત્મક કાર્ય	૨૫%
એકમ - ૪	અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન ૪.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના, હતુઓ, સોપાનો ૪.૨ પ્રશ્નોના પ્રકાર : (સંકલ્પના, સારા નિબંધ પ્રશ્નોના લક્ષણો) ૪.૩ ટૂંકોતરી પ્રશ્નો : (સંકલ્પના, મહત્વ) અનાત્મલક્ષી : ખાલીજગ્યા, જોડકાં કસોટી, બહુવિકલ્પ કસોટી (રચના, મહત્વ) ૪.૪ બલ્યુ પ્રેન્ટ આધારિત પ્રશ્નપત્ર સંરચના	૨૫%

EC11 : વાર્ષિક વ્યવસ્થા અને સંચાલન પદ્ધતિ (સેમ.૨)

એકમ - ૧	વાર્ષિક શિક્ષણ કાર્યનું આયોજન	૨૫%
	૧.૧ આયોજનનું મહત્વ	
	૧.૨ છૂટા પાઠની સંકલપના, સોપાનો, લાભ-મર્યાદા	
	૧.૩ છૂટા પાઠનું આયોજન	
	૧.૪ એકમ પાઠની સંકલપના	
એકમ - ૨	પાઠ્યપુસ્તક અને સુધારણા	૨૫%
	૨.૧ અગત્ય	
	૨.૨ સારા પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો	
	૨.૩ પાઠ્યપુસ્તકનું વિવેચન	
	૨.૪ વાર્ષિક વિભયનો અન્ય વિભયો સાથેનો અનુબંધ (અર્થશાસ્ત્ર, નામુ, બેંકિંગ, સેકેટરીયલ પ્રેક્ટીસ)	
એકમ - ૩	પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમની સંકલપના અને તુલના	૨૫%
	વાર્ષિક શિક્ષક અને ડિયાત્મક સંશોધન	
	૩.૧ શિક્ષકની લાયકાત, ગુણો	
	૩.૨ શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજજતા	
	૩.૩ ડિયાત્મક સંશોધન : સંકલપના અને સોપાનો	
એકમ - ૪	મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ	૨૫%
	૪.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર : નિબંધ પ્રકાર, ટૂકોતરી, અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નોની સંકલપના, અગત્ય, મર્યાદા	
	૪.૨ આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો	
	૪.૩ નિપરિમાણદર્શક સારણીનાં આધારે પ્રશ્નપત્રની રચના	
	૪.૪ નિર્દાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ કાર્ય	

વિષયવસ્તુ અભ્યાસક્રમ

Pedagogy of School Subject (SSC)

SSC વિષય	સેમેસ્ટર - ૧	સેમેસ્ટર - ૨	સેમેસ્ટર - ૩
ગુજરાતી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૧ મુજબ
હિન્દી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૨ મુજબ
સંસ્કૃત	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૦) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૩ મુજબ
અંગ્રેજી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી દ અને ૧ અને ૨ કવિતા) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ
ગણિત	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ પ્રકરણ ૧ થી ૯
વિજ્ઞાન	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (ભાગ - ૧) પ્રકરણ ૧ થી ૯
ઈતિહાસ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ ૧, ૨) એટલે કે પ્રકરણ ૧ થી ૧૨
ભૂગોળ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ - ૩) એટલે કે પ્રકરણ ૧.૩ થી ૨૦
નામાના મૂળતત્ત્વો	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૧.)	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૨)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) ભાગ - ૧
અર્થશાસ્ત્ર	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્ર. પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૧
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૨

નોંધ :

૧. ધોરણ - ૭, ૮ નો અભ્યાસક્રમ એટલે પ્રાયેક્માં સમગ્ર વર્ષનો બંને સેમેસ્ટરનો અભ્યાસક્રમ સમજવો.
૨. ઈતિહાસ - ભૂગોળ માટે : નાગરિક શાસ્ત્રનો ભાગ ઈતિહાસ સાથે અને અર્થશાસ્ત્રનો ભાગ ભૂગોળ સાથે ગણવો.

પરિશીષ્ટ - ૧
ગુજરાતી વિષ્યવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર – કુલ ગુણ – ૩૮ = વિષ્યવસ્તુ – ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યક્તરૂ – ૧૦ ગુણ

નોંધ : પૂર્ક વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યક્તરૂ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર – I

- સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો
- જોડણી
- સંયોજકો
- શબ્દકોશ અનુસાર શબ્દનો ક્રમ
- વિરામચિહ્નો
- શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ
- સંજ્ઞા અને તેના પ્રકારો
- અર્થવિસ્તાર / વિચાર વિસ્તાર

❖ સેમેસ્ટર – II

- દ્વિવસ્કત અને રવાનુકારી શબ્દો
- સર્વનામ અને તેના પ્રકારો
- વિશેષણ અને તેના પ્રકારો
- સમાસ અને તેના પ્રકારો
- મુદ્રા પરથી વાર્તા લેખન અને શીર્ષક

❖ સેમેસ્ટર – III

- ઝડીપ્રયોગો અને કહેવતો
- વાક્ય અને તેના પ્રકારો
- પદ્દક્રમ અને પદ-સંવાદ
- અલંકાર અને તેના પ્રકારો
- નિબંધલેખન

परिशिष्ट - २
हिन्दी विषयवस्तु

पाठ्यपुस्तक गुण : २५

व्याकरण और लेखन : १०

सत्र - १ कक्षा - ७ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - २ कक्षा - ८ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - ३ कक्षा - ९ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

स्व-अध्ययन विभाग से प्रश्नों का समावेश न करे।

❖ सेमस्टर - १

- हिंजे शुद्ध कीजिये
- शब्दकोश अनुसार शब्दक्रम
- मुहावरे और कहावते
- लिंग और वचन
- संज्ञा (अर्थ एवं भेद)
- समानार्थ - विरुद्धार्थ शब्द
- प्रारूप के आधार - कहानी लेखन

❖ सेमस्टर - २

- शब्दसमूह के लिए एक शब्द
- विशेषण
- सर्वनाम
- उपसर्ग
- प्रत्यय
- पत्र लेखन

❖ सेमस्टर - ३

- विरामचिह्न
- क्रिया के काल
- कारक
- कर्तुवाचक संज्ञा / भाववाचक संज्ञा
- समास
- निवंधलेखन / अहवाल (रिपोर्ट)

પરિશીલન - ૩

સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર - કુલ ગુણ - ૩૫ = વિષયવસ્તુ - ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યાકરણ - ૧૦ ગુણ

નોંધ : પુરુષ વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર - I

- વર્તમાન પરસ્મેપદના રૂપો
- પ્રશ્ન વાક્યો
- અક્વચન / ભાડુવચન
- સંધી - જોડો અને છોડો
- સમય
- સંખ્યા - ૧ થી ૫૦

❖ સેમેસ્ટર - II

- ભૂતકાળ / ભવિષ્યકાળ
- ધાતુના રૂપાભ્યાનો બનાવો
- ક્રિયાપદ આધારિત શબ્દો
- પ્રશ્નવાક્ય બનાવો
- સમાનાર્થી / વિરુદ્ધાર્થી
- શબ્દો પરથી વાક્ય બનાવો
- સંધી
- અવ્યા
- સબંધક ભૂતકૃદંત - હેત્વર્થ, વિદ્યર્થ
- સમય
- સંખ્યા ૧ થી ૧૦૦
- વર્ણપટ
- વિભક્તિ પરિયય
- સર્વનામ
- નામપદ / ક્રિયાપદ
- પુરુષ - વચન
- ગાણ પરિયય - પ્રથમ ગ્રાણ સમૂહ ૧, ૪, ૬ અને ૧૦
- સામાસિક શબ્દો

➢ સેમેસ્ટર - III અભ્યાસ - ૪ થી ૭ પાઠ - ૧ થી ૧૦

ଓଡ଼ିଆ - ୪
ENGLISH CONTENT

❖ **SEMESTER - 1**

- STANDARD 7 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - PAPER OF SPEECH
 - TENSES
 - PUNCTUATION
 - WORD FORMATION
 - ARTICLES
 - QUESTION TAG
 - TYPES OF PRONOUNS
- COMPOSITION POINTS
 - DILOGUE WRITING
 - LETTER WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 2**

- STANDARD 8 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - CONJUNCTIONS
 - PREPOSITION
 - ACTIVE-PASSIVE VOICE
 - CAUSAL VERBS
 - MODAL AUXILIARIES
 - DEGREES OF COMPARISON
- COMPOSITION POINTS
 - ESSAY WRITING
 - STORY WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 3**

- STANDARD 9 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - DIRECT – INDIRECT SPEECH
 - CLAUSES AND PHRASES
 - TRANSFORMATION OF SENTENCES
 - SYNTHESIS
- COMPOSITION POINTS
 - APPLICATION WRITING
 - REPORT WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

Bhakta Kavi Narsinh Mehta University

Junagadh

B.Ed.

Bachelor of Education

Semester - III

SYLLABUS

Effective From : June 2017

Framework for B.Ed. Two Years Course

Semester	Curriculum Details	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
2	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	225	0	225
	Total	25	25	345	280	625
3	Theory Paper	16	16	120	280	400
	Practice Teaching & College Activity	9	9	175	50	225
	Total	25	25	295	330	625
4	4 – Internship	-	25	225	400	625
	Total	0	25	225	400	625
	Grand Total		100	1210	1290	2500

All semesters are of 625 Marks and 25 Credit each

Semester – 3

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
CC5	Critical Understanding of ICT	4	4	30	70	100
CC6	Learning and Teaching	4	4	30	70	100
CC7	Educational Communication Skill	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 1 (Part-3)	2	2	15	35	50
SSC	School Subject - 2 (Part-3)	2	2	15	35	50
EC	(Any one out of four)	2	2	15	35	50
	Optional Paper – 1 : Environment Education					
	Optional Paper – 2 : Guidance & Counseling					
	Optional Paper – 3 : Educational Statistics					
	Optional Paper – 4 : Fundaments of Indian Constitution					
		16	16	120	280	400

Assignment / Task / Practical Work – Semester : 3

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lesson – 5	2	2	50	0	50
2	Unit Lesson – 2 (3 + 1 + 1)	2	2	50	0	50
3	Computer Practical	2	2	0	50	50
4	Observation of Lesson – 10 (Stray – 5 + Unit – 5)	2	2	50		50
5	Preparation of Script (for Drama, Mono Acting, Anchoring)	1	1	25		25
		9	9	175	50	225

CC-5 : Critical Understanding of ICT

Section 1 :

Duration : 20 Hours

❖ Operating System & Office Productivity Tools

- Microsoft Windows XP/ 2003
- MS Word 2003 including Advanced Features
- MS Outlook 2003
- File and Folder Management
- Internet Familiarity, Usages and E-mail
- Understanding Wide Area Network, Wireless LAN and connecting LAN to WAN
- Information on Internet explorer usages and various options / settings available
- Overview & usages of PDF

Section 2 :

Duration : 15 Hours

❖ Microsoft Office Indic 2003 (Gujarati)

- Introduction about MS Office 2003 Indie
- Introduction about Desktop, Mouse, Keyboard, etc.
- How to start Word? Methods of starting Word 2003
- How to change language English to Gujarati
- Introduction about the Gujarati Keyboards
- Introduction about the Gujarati IME. Difference between Remington and Transliteration K/B.
- How to operate the K/B. What is Transliteration K/B.
- How to type different Characters and Words from transliteration K/B.
- How to use IME help? How to use spelling grammars check in Gujarati?
- What is smart Tag ? What is Thesaurus ?
- How to change the menu from English to Gujarati
- Convert the ASCII font to Unicode from TBIL converter.

Section 3 :

Duration : 10 Hours.

❖ Troubleshooting, Installation and Best Practices

- Understanding Storage devices
- How to use a DVD / CD / ROM and floppy.
- Burning DVD / CD
- Taking data on and from a flash drive, pen drive
- Using data and resources from a Local Area Network
- Using FTP for uploading and downloading of Data from the Internet
- Information on Scanner and Scanner software usage/ configuration

❖ **Installations:**

- Installing basic software's like MS Office, etc.
- CD Burning software (Nero etc.)
- Installing or adding printers
- Installing or adding Fonts
- Installing sound drivers
- Installing drivers for any new hardware
- Installing new software and removing them using the control panel

❖ **Best Practices:**

- Understanding patches, upgrades, versions and installing them.
- General Security Concepts (Covering orientation on the criticality of the password protection, guidelines on forming new passwords, guidelines on protection, of the assigned accounts)
- Disk cleanup
- Regular updating of and virus software
- Scanedisk
- Backups in detail including the following:

- o Backup through Application
- o Backup through Utilities and Tools
- o Record Retention.

❖ **Troubleshooting:**

- Troubleshooting Tools
- Troubleshooting Viruses
- Troubleshooting Fundamentals
- Problems that keep a computer from starting
- Troubleshooting OS, Network
- Problems after a Computer Boots

CC6 - Learning & Teaching

ઓક્સ - ૧ અધ્યયન - અધ્યાપન પ્રક્રિયા	૨૫%
૧.૧ અધ્યયન અને અધ્યાપનની સંકલ્પના ૧.૨ અધ્યાપનના સુત્રો ૧.૩ અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં મોડલ્સ : ટૂંકો પરીચય (A) કરોલનું શાળા-અધ્યયન મોડલનાં પરિબળો અને ઉપયોગ (B) સ્લેવિનનું અસરકારક અધ્યાપનનું QAIT મોડલનાં ઘટકો અને ઉપયોગ	
ઓક્સ - ૨ અધ્યયન-અધ્યાપનમાં નવીનીકરણ	૨૫%
૨.૧ એડવાન્સ ઓર્ગનાઇઝર : સંકલ્પના, પ્રકાર, મહત્વ ૨.૨ બહુ સાંવેદનિક અભિગમ : સંકલ્પના, મહત્વ ૨.૩ ટીચિંગ મશીન : સંકલ્પના, મહત્વ ૨.૪ ભાષા પ્રયોગશાળા : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, ઉપયોગ ૨.૫ અનુરૂપણ : સંકલ્પના, મહત્વ	
ઓક્સ - ૩ અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં શિક્ષક તથા માહિતી	૨૫%
૩.૧ શિક્ષક સજ્જતા માટેના આવશ્યક ક્ષેત્રો (પ્રતિબદ્ધતાનાં ક્ષેત્રો અને કૌશલ્યોનાં ક્ષેત્રો) ૩.૨ શિક્ષક સામેનાં વર્તમાન પડકારો ૩.૩ વર્તમાન પડકારોનાં સંદર્ભમાં શિક્ષકની ભૂમિકા (જ્ઞાનાભિમુખતા, કૌશલ્ય કેન્દ્રી ભૂમિકા, સામાજિક અધ્યોત્તા કેન્દ્રી ભૂમિકા) ૩.૪ માહિતીની સંકલ્પના, જરૂરિયાત અને વિવિધ મૂલ્યો	
ઓક્સ - ૪ અધ્યોત્તાનો મનોવૈશાનિક વિકાસ	૨૫%
૪.૧ અધ્યોત્તાની ભાનસિક વિચલિતતાઓ : સંકલ્પના, કારણો અને ઉપચાર (ધ્યાન વિચલિતતા, ઓટિઝમ, હતાશા, ચિંતાતૂરતા) ૪.૨ ભારતીય મનોવિશાન, ઉદ્ભવ, જ્ઞાનજીવન પ્રક્રિયા અને જ્ઞાન પ્રાપ્તિના ઉપકરણો તરીકે પાંચ જ્ઞાનેજિયો, પાંચ કર્મન્દ્રિયો અને મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકારનો પરિચય ૪.૩ ભારતીય મનોચિકિત્સાની પદ્ધતિઓ ૪.૪ સંધર્ષ : સંકલ્પના અને પ્રકારો ૪.૫ વૈજ્ઞાનિક : સંકલ્પના, કારણો અને ઉપાયો	

CC7 - Educational Communication Skill (શૈક્ષણિક પ્રત્યાયન કૌશળ્ય)

એકમ - ૧	પ્રત્યાયન મને શાળાકીય પ્રત્યાયનમાં સ્તરો	૨૫%
૧.૧	પ્રત્યાયનની સંકલપના, ઘટકો અને જરૂરીયાત	
૧.૨	પ્રત્યાયનના વિવિધ સ્તરો	
૧.૨.૧	શિક્ષક—વિદ્યાર્થી પ્રત્યાયન	
૧.૨.૨	શિક્ષક—આચાર્ય પ્રત્યાયન	
૧.૨.૩	શિક્ષક—અધિકારી પ્રત્યાયન	
૧.૨.૪	શિક્ષક—વાલી પ્રત્યાયન	
એકમ - ૨	પ્રત્યાયનનો શૈક્ષણિક વિનિયોગ	૨૫%
૨.૧	શાળાકીય પ્રત્યાયન વિનિયોગ હાજર રીપોર્ટ, રજા રીપોર્ટ, કચેરી પત્ર બ્યવહાર, શિક્ષક ભરતી માટેની અરજી, શિક્ષક રાજ્યાભિનાનું, બોનાફાઈડ સર્ટિફિકેટ (અર્થ અને નમૂનો)	
૨.૨	શાળાકીય કાર્યક્રમના સંદર્ભમાં પ્રત્યાયન શાળાકીય કાર્યક્રમની રૂપરેખા, નિમંત્રણ પત્રિકા, કાર્યક્રમ – અહેવાલનું લેખન (પ્રાથમિક સમજ અને નમૂનો)	
એકમ - ૩	માહિતી પ્રત્યાયન અને તકનીકી સુવિધાઓ – માહિતી પ્રત્યાયનનાં ઉપકરણો	૨૫%
૩.૧	માહિતી પ્રત્યાયન અને તકનીકનો શિક્ષણ સાથે સંબંધ અને પ્રવર્તમાન સમયમાં જરૂરીયાત	
૩.૨	માહિતી પ્રત્યાયન અને તકનીકના સાધનો કમ્પ્યુટર, ટી.વી., રેડિયો, વર્તમાનપત્રો, મોબાઇલ ફોન (અસરકારક શૈક્ષણિક પ્રત્યાયન સંદર્ભ ભૂમિકા)	
એકમ - ૪	માહિતી પ્રત્યાયન અને તકનીકી સુવિધાઓ	૨૫%
૪.૧	માહિતી પ્રત્યાયન અને તકનીકના ઝોતો ટેલીકોન્ફરન્સ, વિડીયો કોન્ફરન્સ, E-mail, BLOG, BISAG, www.gujarat-education.gov.in (પ્રાથમિક સમજ અને ઉપયોગીતા)	
૪.૨	શાળામા યોજાતા પ્રવાસ બાબતે શિક્ષકની ભૂમિકા (સામાન્ય સમજ) (મંજૂરીની પ્રક્રિયા, જરૂરી દસ્તાવેજ આધારો, અહેવાલ લેખન)	

D1 - પર્યાવરણ શિક્ષણ

ઓકમ - ૧	પર્યાવરણ શિક્ષણ અને જાળવણી	૨૫%
	૧.૧ પર્યાવરણનો અર્થ	
	૧.૨ પર્યાવરણ શિક્ષણની વિભાગના	
	૧.૩ કુદરતી સ્ત્રોતોની જાળવણી (પાણી, જમીન અને જંગલોની જાળવણી)	
ઓકમ - ૨	ગ્રદુખજા : સમસ્યાઓ તેના કારણો અને ઉપાયો	૨૫%
	૨.૧ વैશ્વિક સમસ્યાઓ	
	– શ્રીન હાઉસ ઇંડિકટ	
	– ઓઝોન પટમાં છિદ્રો	
	– એક્સિડ રેઇન	
	૨.૨ સ્થાનિક સમસ્યાઓ	
	– ક્ષાર પ્રવેશની સમસ્યા	
	– ધરતીકંપ અને સુનામી	
	૨.૩ ગ્રદુખજા નિયંત્રણ બોર્ડના કાર્યો (રાજ્ય સ્તરે)	
ઓકમ - ૩	જૈવિક વૈવિધ્ય	૨૫%
	૩.૧ જૈવિક વૈવિધ્ય અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સબંધ	
	૩.૨ જૈવિક વૈવિધ્ય પર ખતરો	
	૩.૩ જૈવિક વૈવિધ્યનું સંરક્ષણ માટેના પ્રયાસો અને તે માટે કાર્યરત સંસ્થાઓ (ગુજરાત સ્તરે)	
ઓકમ - ૪	પર્યાવરણ શિક્ષણ અભ્યાસક્રમ અને પર્યાવરણ સંરક્ષણ	૨૫%
	૪.૧ ભાધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે પર્યાવરણ શિક્ષણનાં હેતુઓ	
	૪.૨ ભાધ્યમિક કક્ષાના વિદ્યાર્થીઓ માટે પર્યાવરણનાં અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ બાબતો	
	૪.૩ પર્યાવરણ શિક્ષણનો અન્ય વિષય સાથે અનુભંધ	
	૪.૪ ભાધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે પર્યાવરણ જાગૃતિના કાર્યક્રમો	
	૪.૫ પર્યાવરણ જાગૃતિ અંગે શિક્ષકની ભૂમિકા	

D2 - કારક્રિયા માર્ગદર્શન

ઓકમ - ૧	કારક્રિયા માર્ગદર્શનનો પરિચય <ul style="list-style-type: none"> ૧.૧ કારક્રિયાનો અર્થ અને કારક્રિયા માર્ગદર્શનની સંકલપના ૧.૨ કારક્રિયા માર્ગદર્શનનાં સિદ્ધાંતો ૧.૩ કારક્રિયા માર્ગદર્શનનાં ઘેયો (માધ્યમિક – ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરે) 	૨૫%
ઓકમ - ૨	કારક્રિયા માહિતી અને તેનું એક્સ્પ્રીક્શન <ul style="list-style-type: none"> ૨.૧ કારક્રિયા માહિતીનો અર્થ ૨.૨ કારક્રિયા માહિતીનાં પ્રકારો ૨.૩ કારક્રિયા માહિતીનાં પ્રાપ્તિસ્થાનો ૨.૪ કારક્રિયા માહિતીના એક્સ્પ્રીક્શનની રીતો 	૨૫%
ઓકમ - ૩	કારક્રિયા માહિતીનું ફાઈલીંગ અને વિતરણ <ul style="list-style-type: none"> ૩.૧ કારક્રિયા માહિતીનું ફાઈલીંગ અને આદર્શ ફાઈલીંગનાં લક્ષણો ૩.૨ કારક્રિયા માહિતી – વિતરણની રીતો : <p style="padding-left: 20px;">કારક્રિયા સપ્તાહ, કારક્રિયા કોષ્ટ, વાર્તાલાપ અને કારક્રિયા પ્રદર્શન</p> <ul style="list-style-type: none"> ૩.૩ અમદાવાદ રિથ્યત વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન સંસ્થાનો પરિચય 	૨૫%
ઓકમ - ૪	કારક્રિયા માર્ગદર્શનમાં ઉપકરણો અને ઉપયોગ <ul style="list-style-type: none"> ૪.૧ દ્રશ્ય, શ્રાવ અને દ્રશ્ય-શ્રાવ ઉપકરણો ૪.૨ સામયિકો, પુસ્તકો, ઈન્ટરનેટ, રેડિયો, ટેલીવિજન 	૨૫%

D3 - શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્ર

ઓકમ - ૧	ગિયર અને સંશોધનમાં આંકડાશાસ્ત્રની ભૂમિકા	૨૫%
	૧.૧ આંકડાશાસ્ત્ર : અર્થ અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગિતા ૧.૨ આવૃત્તિ વિતરણની આલેખાત્મક રજૂઆત (૧) સ્તંભાલેખ (૨) આવૃત્તિ બહુકોણ (સરૂપ આવૃત્તિ બહુકોણ) ૧.૩ શૈક્ષણિક સંશોધનનો અર્થ, લક્ષણો અને ઉપયોગિતા ૧.૪ ચલ અને ઉત્કલ્પના (અર્થ અને પ્રકાર)	
ઓકમ - ૨	આંકડાશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાના માપો	૨૫%
	૨.૧ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો : અર્થ અને ઉપયોગિતા (સરાસરી, મધ્યસ્થ અને બહુલક) ૨.૨ આવૃત્તિ વિતરણ પરથી સરાસરી, મધ્યસ્થ અને બહુલકની ગણતરી ૨.૩ પ્રસારમાનના માપ : અર્થ અને ઉપયોગિતા (વિસ્તાર, પાદસ્થ વિચલન અને પ્રમાણવિચલન) ૨.૪ પાદસ્થ વિચલનની ગણતરી – છૂટા પ્રાપ્તાંક અને આવૃત્તિ વિતરણના આધારે, પ્રમાણ વિચલનની ગણતરી – છૂટા પ્રાપ્તાંક અને આવૃત્તિ વિતરણના આધારે	
ઓકમ - ૩	સમધારણ વિતરણ આલેખ	૨૫%
	૩.૧ સમધારણ વિતરણ આલેખનું સરૂપ અને લક્ષણો ૩.૨ વિષમતા અને કુદાની : પ્રકાર, લક્ષણો અને કારણો ૩.૩ વિષમતાની ગણતરી (પિયર્સન પદ્ધતિ અને શતાંશસ્થના આધારે) કુદાની ગણતરી (શતાંશસ્થના ઉપયોગથી), બંનેનું અર્થઘટન	
ઓકમ - ૪	સહસંબંધ	૨૫%
	૪.૧ સહસંબંધનો અર્થ અને મહત્વ ૪.૨ સહસંબંધાંકનું અર્થઘટન ૪.૩ સહસંબંધાંકની ગણતરી : ક્રમાંક તરફાવત પદ્ધતિ ૪.૪ સહસંબંધાંકની ગણતરી : પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિ (છૂટા પ્રાપ્તાંક – કાર્લ પિયર્સન પદ્ધતિ) આવૃત્તિ વિતરણ પરથી (પ્રક્રિયા આલેખ)	

D4 - ભારતનું બંધારણ

ઓકમ - ૧	ભારતીય બંધારણ : ઐતિહાસિક પશ્ચાદભૂમિકા અને જ્ઞાનાન્ય પરિચય	૨૫%
	૧.૧ બંધારણનો અર્થ અને મહત્વ	
	૧.૨ હિંદ સ્વાતંત્ર્ય ધારો – ૧૯૪૭	
	૧.૩ બંધારણ સભાની રચના, સમિતિ અને સ્કોલ	
	૧.૪ આમુખનો પરિચય	
ઓકમ - ૨	ભારતીય બંધારણની વિશિષ્ટ બાબતો	૨૫%
	૨.૧ રાષ્ટ્રીય પ્રતિકો : રાષ્ટ્ર ધર્જ, રાષ્ટ્ર ગાન, ચિન્હ, મુદ્રાલેખ, રાષ્ટ્ર ગીત, રાષ્ટ્રીય પચાંગ,	
	કૂલ, પક્ષી, પ્રાણી, રમત	
	૨.૨ નાગરિક મૂળભૂત અવિકારો, ફરજો	
	૨.૩ રાજનિતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો	
	૨.૪ બંધારણમા શિક્ષણ સંબંધી જોગવાઈ	
ઓકમ - ૩	ભારતીય સંધીય તથા રાજ્ય કારોબારી	૨૫%
	૩.૧ ભારતના રાષ્ટ્રપ્રમુખ અને ઉપ રાષ્ટ્રપ્રમુખની લાયકાત અને સત્તાક્ષેત્ર	
	૩.૨ ભારતીય સંધની સંસદ અને રાજ્યસભા	
	૩.૩ રાજ્યપાલ : લાયકાત અને સત્તાક્ષેત્ર	
	૩.૪ મુખ્યમંત્રી તથા મંત્રીમંડળની લાયકાત અને સત્તાક્ષેત્ર	
ઓકમ - ૪	ભારતીય ન્યાયતંત્ર અને બંધારણીય સંસ્થા પરિચય	૨૫%
	૪.૧ સર્વોચ્ચ અધારલત અને તેના ન્યાયધીશ (લાયકાત, કાર્યક્ષેત્ર)	
	૪.૨ વડી અધારલત અને તેના ન્યાયધીશ (લાયકાત, કાર્યક્ષેત્ર)	
	૪.૩ કાયદા ઘડતરની પ્રક્રિયાનો ટૂંકો પરિચય	
	૪.૪ બંધારણમાં સુધારો કરવાની પ્રક્રિયાનો ટૂંકો પરિચય	

વિષયવસ્તુ અભ્યાસક્રમ

Pedagogy of School Subject (SSC)

SSC વિષય	સેમેસ્ટર - ૧	સેમેસ્ટર - ૨	સેમેસ્ટર - ૩
ગુજરાતી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૧ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૧ મુજબ
હિન્દી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૨ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૨) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૨ મુજબ
સંસ્કૃત	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિ. ૩ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી ૧૦) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૩ મુજબ
અંગ્રેજી	ધોરણ - ૭ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૮ વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ	ધોરણ - ૯ (યુનિટ ૧ થી દ અને ૧ અને ૨ કવિતા) વ્યાકરણ પરિશિષ્ટ ૪ મુજબ
ગણિત	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ પ્રકરણ ૧ થી ૯
વિજ્ઞાન	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (ભાગ - ૧) પ્રકરણ ૧ થી ૯
ઈતિહાસ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ ૧, ૨) એટલે કે પ્રકરણ ૧ થી ૧૨
ભૂગોળ	ધોરણ - ૭	ધોરણ - ૮	ધોરણ - ૯ (એકમ - ૩) એટલે કે પ્રકરણ ૧.૩ થી ૨૦
નામાના મૂળતત્ત્વો	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૧.)	ધોરણ - ૧૧ (ભાગ - ૨)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) ભાગ - ૧
અર્થશાસ્ત્ર	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્ર. પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૧
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ધોરણ - ૧૧ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.)	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૧ થી ૬	ધોરણ - ૧૨ (પ્રવર્તમાન પા.પુ.) પ્રકરણ ૭ થી ૧૨

નોંધ :

૧. ધોરણ - ૭, ૮ નો અભ્યાસક્રમ એટલે પ્રાયેક્માં સમગ્ર વર્ષનો બંને સેમેસ્ટરનો અભ્યાસક્રમ સમજવો.
૨. ઈતિહાસ - ભૂગોળ માટે : નાગરિક શાસ્ત્રનો ભાગ ઈતિહાસ સાથે અને અર્થશાસ્ત્રનો ભાગ ભૂગોળ સાથે ગણવો.

પરિશીષ્ટ - ૧
ગુજરાતી વિષ્યવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર – કુલ ગુણ – ૩૮ = વિષ્યવસ્તુ – ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યક્તરૂ – ૧૦ ગુણ

નોંધ : પૂર્ક વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યક્તરૂ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર – I

- સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો
- જોડણી
- સંયોજકો
- શબ્દકોશ અનુસાર શબ્દનો ક્રમ
- વિરામચિહ્નો
- શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ
- સંજ્ઞા અને તેના પ્રકારો
- અર્થવિસ્તાર / વિચાર વિસ્તાર

❖ સેમેસ્ટર – II

- દ્વિવસ્કત અને રવાનુકારી શબ્દો
- સર્વનામ અને તેના પ્રકારો
- વિશેષણ અને તેના પ્રકારો
- સમાસ અને તેના પ્રકારો
- મુદ્રા પરથી વાર્તા લેખન અને શીર્ષક

❖ સેમેસ્ટર – III

- ઝડીપ્રયોગો અને કહેવતો
- વાક્ય અને તેના પ્રકારો
- પદ્દક્રમ અને પદ-સંવાદ
- અલંકાર અને તેના પ્રકારો
- નિબંધલેખન

परिशिष्ट - २
हिन्दी विषयवस्तु

पाठ्यपुस्तक गुण : २५

व्याकरण और लेखन : १०

सत्र - १ कक्षा - ७ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - २ कक्षा - ८ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

सत्र - ३ कक्षा - ९ (प्रथम और द्वितीय सत्र)

स्व-अध्ययन विभाग से प्रश्नों का समावेश न करे।

❖ सेमस्टर - १

- हिंजे शुद्ध कीजिये
- शब्दकोश अनुसार शब्दक्रम
- मुहावरे और कहावते
- लिंग और वचन
- संज्ञा (अर्थ एवं भेद)
- समानार्थ - विरुद्धार्थ शब्द
- प्रारूप के आधार - कहानी लेखन

❖ सेमस्टर - २

- शब्दसमूह के लिए एक शब्द
- विशेषण
- सर्वनाम
- उपसर्ग
- प्रत्यय
- पत्र लेखन

❖ सेमस्टर - ३

- विरामचिह्न
- क्रिया के काल
- कारक
- कर्तुवाचक संज्ञा / भाववाचक संज्ञा
- समास
- निवंधलेखन / अहवाल (रिपोर्ट)

પરિશીલન - ૩

સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ

❖ પ્રશ્નપત્ર - કુલ ગુણ - ૩૫ = વિષયવસ્તુ - ૨૫ ગુણ + લેખન તથા વ્યાકરણ - ૧૦ ગુણ

નોંધ : પુરુષ વાચન અને સ્વ-અધ્યયનમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન

❖ સેમેસ્ટર - I

- વર્તમાન પરસ્મેપદના રૂપો
- પ્રશ્ન વાક્યો
- અક્વચન / ભાહુવચન
- સંધી - જોડો અને છોડો
- સમય
- સંખ્યા - ૧ થી ૫૦

❖ સેમેસ્ટર - II

- ભૂતકાળ / ભવિષ્યકાળ
- ધાતુના રૂપાભ્યાનો બનાવો
- ક્રિયાપદ આધારિત શબ્દો
- પ્રશ્નવાક્ય બનાવો
- સમાનાર્થી / વિરુદ્ધાર્થી
- શબ્દો પરથી વાક્ય બનાવો
- સંધી
- અવ્યા
- સબંધક ભૂતકૃદંત - હેત્વર્થ, વિદ્યર્થ
- સમય
- સંખ્યા ૧ થી ૧૦૦
- વર્ણપટ
- વિભક્તિ પરિયય
- સર્વનામ
- નામપદ / ક્રિયાપદ
- પુરુષ - વચન
- ગાણ પરિયય - પ્રથમ ગ્રાણ સમૂહ ૧, ૪, ૬ અને ૧૦
- સામાસિક શબ્દો

➢ સેમેસ્ટર - III અભ્યાસ - ૪ થી ૭ પાઠ - ૧ થી ૧૦

ଓଡ଼ିଆ - ୪
ENGLISH CONTENT

❖ **SEMESTER - 1**

- STANDARD 7 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - PAPER OF SPEECH
 - TENSES
 - PUNCTUATION
 - WORD FORMATION
 - ARTICLES
 - QUESTION TAG
 - TYPES OF PRONOUNS
- COMPOSITION POINTS
 - DILOGUE WRITING
 - LETTER WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 2**

- STANDARD 8 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - CONJUNCTIONS
 - PREPOSITION
 - ACTIVE-PASSIVE VOICE
 - CAUSAL VERBS
 - MODAL AUXILIARIES
 - DEGREES OF COMPARISON
- COMPOSITION POINTS
 - ESSAY WRITING
 - STORY WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)

❖ **SEMESTER - 3**

- STANDARD 9 (SEM I AND II) TEXT BASED QUESTIONS : 25 MARKS (20 MARKS TEXT BASED + 5 MARKS TASK / ACTIVITIES SUGGESTED IN THE TEXTBOOK)
- GRAMMAR AND COMPOSITION BASED QUESTIONS : 10 MARKS (QUESTIONS FROM FOLLOWING POINTS)
 - DIRECT – INDIRECT SPEECH
 - CLAUSES AND PHRASES
 - TRANSFORMATION OF SENTENCES
 - SYNTHESIS
- COMPOSITION POINTS
 - APPLICATION WRITING
 - REPORT WRITING
 - COMPREHENSION (UNSEEN PASSAGE)